

פרוטוקול מס' 375

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מינף א' ז' בכסלו תשל"ד-2.12.73, שעה 10.30

נכחור:

חברי הוועדה:

ש. פרידמן - ס.מ. היו"ר
ר. ארזי
י. ארידור
א. אנקוריון
ס. ביבי
ס. בן-פורת
ג. האוזנר
ס. נסים
ס. פרוש
י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

ח. קוברסקי - מנכ"ל משרד הפנים
ג. קרפט - משרד הפנים
פ. שחם - משרד הפנים
א. שפט - משרד הפנים
א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
ח. קלוגמן - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: ר. מלחי

רשמה: ח. בנקין

סדר היום:

חוק הבחירות לכנסת השמינית ולרשויות
המקומיות (הוראת שעה) (מס' 2), תשל"ד-1973.

884.

(נתן) 2.12.73 (18)

אני פותח את הישיבה.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

חוק הבחירות לכנסת השמינית ולרשויות המקומיות
(הוראת שעה), (מס' 2), תשל"ד-1973

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן: פנה אלי יושב ראש הכנסת בעל-פה וביקש שנעשה מאמץ לסיים את הדיון בחוק היום. הוא אמר שאקבל פניה זו בכתב עוד היום. כפי שאני מבין, יש כוונה לכנס את הכנסת ביום ג'. בחלק מאותו כנס יישמעו מן הסתם דברי אזכרה לבן-גוריון ז"ל, אבל אחר-כך יובא, כנראה, חוק זה לקריאה שנייה ושלישית בסליאה. אני מבקש מחברי הוועדה לראות פניה זו לנגד עיניהם בשעה שנדון בחוק.

זה עתה הגיעה אלי פנייתו של יושב ראש הכנסת גם בכתב, והנני לקרוא אותה לפניכם: "בזה הנני פונה אליך ובאמצעותך לוועדת החוקה, חוק ומשפט בבקשה שתעשו כל אשר לאל ידכם כדי לסיים היום את הדיון בחוק הבחירות לכנסת השמינית ולרשויות המקומיות (הוראת שעה) (מס' 2), תשל"ד-1973. כפי שידוע לך מתקיימת פחד הלוויית דוד בן-גוריון. הכנסת נקראת להתכנס ביום שלישי ב-11 בנוב, ועוד יהיה צורך להדפיס את החוק - לא בחיפזון - ואת ההסתייגויות במידה שתהיינה".

אני מקווה שנקבל עד יום ג' בבוקר את הנוסח הלבן של החוק הזה, אשר יכיל את כל השינויים שקיבלנו ועוד נקבל. לרגל קוצר הזמן אני מבקש מהוועדה להסמיך את היושב ראש לבדוק אם הנוסח הלבן תואם את מה שסוכם, כדי שנוכל להגיש את החוק לקריאה שנייה ושלישית. אם יתברר לי שיש שינויים מהותיים בנוסח הלבן, אתקשר שוב לחברי הוועדה ביום ג' בבוקר כדי לבדוק מה צריך לעשות.

י. ארידור: כדאי בכל זאת שהוועדה תראה את הנוסח הלבן לפני הנחתו על שולחן הכנסת. כך מקובל. לצורך זה אפשר להתכנס שעה אחת לפני ישיבת הכנסת.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן: ביום ג' פניחים שיהיו שתי ישיבות: אחת לאזכרה ואחת לדיון בחוק. בשעת ההפסקה אנו יכולים להתכנס.

י. ארידור: ככל אופן צריך שהוועדה תראה את הנוסח הסופי לפני הנחתו על שולחן הכנסת.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן: אעמוד בקצרה על מספר דברים שנדמה לי כי נתקבלו פחות או יותר על דעת כל הוועדה. לאחר שסיכמנו כי לרגל הנסיבות המיוחדות לא נוכל לאפשר את כל הערעורים, שבצעם כל אחד מאתנו היה רוצה לאפשר, הוצע כי בזמן הבאת החוק לקריאה שנייה ושלישית יסביר יושב ראש הוועדה את העובדה שרק בשל הדחיפות בקבלת החוק לא התאפשר לנו לעשות מה שכולנו רצינו לעשות, וכן יזכיר שבעתיד הכוונה היא שכל אלה שיפלאו להם 18 שנה ביום הבחירות יוכלו לבחור על-פי תיקון מתאים בחוק הבחירות.

דבר נוסף שהובא בחשבון הוא ההצעה לארגן את הפעמים כך, שחלק מהם ידבר על הבחירות לכנסת, וחלק - בפידת הצורך - על הבחירות לרשויות המקומיות. אני אוסר "בפידת הצורך", כי אינני יודע מה יתקבל בסופו של דבר.

כבר בסעיף 2 התגלה שיש צורך להשלים אזכור פעיפים שלא אוזכרו מסיבה זו או אחרת בחוק זה. אני מקווה שבנוסח הלבן יירשמו כל הפעיפים.

א. ידן: הפעיפים רשומים כבר לפנינו.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן: נמשיך עכשיו בדיון בפעיפי החוק. בפעם האחרונה הגענו עד סעיף 3.

סעיף 3

מ. ביבי:
הנימוק להגשת הצעת חוק זו הוא לאפשר לחיילים שימלאו להם 18 שנה עד 31 בדצמבר להצביע, אולם הנושא שלפנינו נותן אפשרות זו לא רק לחיילים, אלא גם לפי שאינם חיילים, כגון בחורים ובחורות שאינם יוצאים לצבא מטעמי בריאות. מה היחס המספרי בין אלה שיתגייסו עד אז ובין אלה שיקבלו זכות הצבעה בלי שיתגייסו?

פ. שחם:
חבר-הכנסת ביבי תיאר נכון את הסצנה החוקית. כל בני ה-18, מתחילים ולא מתחילים, פטורים מגיוס ולא פטורים, בחורות ובחורים בהם מדובר כאן, מספרם מגיע ל-17 אלף ומעלה. מספר החיילים בפועל עד ה-31 בדצמבר מגיע לפחות מ-10 אלפים מתוך אותם 17 אלף שהזכרתי.

י. ארידור:
אינני תומך בזכות ערעור, אך איני מכין מדוע אי-אפשר לשלוח את ההודעות לפני ה-24 בדצמבר. אם השר יכול לשלוח הודעה עד ה-24 בדצמבר, פירוש הדבר שההודעה עשויה להגיע גם ב-1 בינואר. כשמדובר ברשויות מקומיות השר מוסר את העותק של ההודעות עד ה-11 בדצמבר. יש לזכור כי עד שההודעה מגיעה מהבית לצבא עובר פרק זמן נוסף, ואיני רואה שום סיבה ש-14 אלף הודעות לא ייצאו תוך מספר ימים.

פ. שחם: - 17 אלף הודעות.

י. ארידור: נעמיים על המחשב יותר עבודה.

פ. ביבי: את ההודעות צריך לשלוח בדואר.

י. ארידור: אם כן, זה עניין של כוח-אדם. אני מציע שההודעות ישלחו עד שבועיים לפני יום הבחירות.

ר. ארזי: אני מצטרף להערת חבר-הכנסת ארידור לגבי התאריך. אם איני טועה, נציגי משרד הפנים הסבירו לנו שהם עושים מאמצים כדי שהכל יגיע ליעדו עד ה-15 בדצמבר. אם כך הדבר, אולי נמצא בכל זאת איזה פתרון שיאפשר להשאיר את פרק הזמן שבין ה-15 בדצמבר לבין ה-20 בדצמבר כפרק זמן פנוי, למשל, להצגה.

ג. קרפט: מה זה יועיל?

מר קוברסקי: אני מסכים שייכתב כי ההודעה תישלח עד ה-16-17 בדצמבר.

ג. האוזנר: כמה זמן דרוש לכם להצגה?

פ. שחם: ההצגה לא תועיל דבר אם לא תהיה אפשרות ערעור.

ג. האוזנר: אשר לערעור, דיה לצרה בשעתה. אני מבקש לדעת אם אפשר יהיה לבצע את ההצגה ב-16 בדצמבר.

פ. שחם: אפשר לבצע את ההצגה ב-16-17 בדצמבר.

ג. קרפט: ההצגה היא במשרדי הרשות המקומית. על מנת שלא תהיה אי-הבנה רצוני להזכיר שאפשר להציג את הרשימות לאזורי קלפי ולא אלפון.

הוחלט:
בסעיף 3, במקום "24 בדצמבר" יבוא "17 בדצמבר", ובהתאם לכך יתוקן גם התאריך העברי.
לאשר סעיף 3 בכפוף לשינוי זה.

סעיף 4

י.ה. קלינגהופר:

ה-22 בדצמבר 1973 אינו מקביל ליום כ"ז בכסלו תשל"ד. אני מבקש לתקן את התאריך. אני מתייחס ברגע זה לכתוב בהצעת החוק שהוגשה לקדימה ראשונה.

פ.פ. היו"ר ש. פרידמן:

בהצעת החוק שחזרה אלינו מקריאה ראשונה כתוב: "לא יאוחר מיום כז' בכסלו תשל"ד (11 בדצמבר 1973), ויש כאן אי-תיאום בין התאריך העברי לתאריך הלועזי, כי ה-כז' בכסלו חל ביום שבת והוא זהה עם ה-22 בדצמבר ולא עם ה-11 בו.

י. ארידור:

יש טעות דפוס. התאריך המקביל ל-11 בדצמבר הוא סז' בכסלו.

ג. קרפט:

לדעתי, סעיף קטן (א) כולו פיותר, ואסביר מדוע. הכוונה היא למסור לפקיד הבחירות את רשימות הבוחרים לפני אישור רשימת המועמדים, מפני שברשות מקומית מי שאינו רשום בפנקס הבוחרים אינו יכול להיות מועמד.

א. ידין:

אבל אם האדם צריך להיות בן 21 כדי להיכלל ברשימת מועמדים, הוא בין כה

וכה לא נכלל במקרה זה.

ג. קרפט:

הערה זו מחזקת עוד יותר את טענתי שסעיף קטן (א) פיותר לגברי, ואם אנו מוחקים את (א) אפשר לתקן את כותרת השוליים ולכתוב: "צירוף התוספת"

במקום "רשימת התוספות".

פ.פ. היו"ר ש. פרידמן:

בסעיף זה יש הסתייגות של חבר-הכנסת טובי, המחולקת לשלושה חלקים. הוא מציע להוסיף סעיף קטן (ג) בזו הלשון: "לא יאוחר מ-12 בדצמבר 1973 תוגש התוספת הנובעת לרשימות המקומיות באותם מקומות ציבוריים שבהם הוצגו פנקסי הבוחרים שיצאו על-פי החוק".

א. ידין:

זו היתה בעצם ההסתייגות של חבר-הכנסת האוזנר.

פ.פ. היו"ר ש. פרידמן:

יש עוד שני חלקים בהסתייגות זו. בחלק השני מוצע להוסיף סעיף קטן (ד) בזו הלשון: "לא יאוחר מ-11 בדצמבר 1973 ימסור שר הפנים לחברי הוועדה המרכזית ולמשקיפים בה וכן לבא כח כל רשימת מועמדים לכנסת העתק מכל תוספת שהכין אותה שר הפנים על-פי חוק זה."; בחלק השלישי מוצע להוסיף סעיף קטן (ה) כדלהלן: "בא-כוח כל רשימת מועמדים לרשות מקומית זכאי לקבל העתק מהתוספת לבוחרים של אותה רשות מקומית שהוציא שר הפנים על-פי חוק זה".

ג. ארזי:

נכון שכבר התקיימה הצבעה בנדון, אך מאחר שקבענו כי יש להקדים את משלוח ההודעה לבוחר ל-17 בדצמבר אולי אפשר בכל זאת שבין ה-17 ל-20 בדצמבר תהיה הצגה של אותה רשימה נוספת.

ג. האוזנר:

זאת ההסתייגות.

ג. ארזי:

אני מבקש שנצביע שוב בענין זה.

פ.פ. היו"ר ש. פרידמן:

אם כך הדבר, אתה צריך לבקש רוויזיה.

ג. ארזי:

איני חותר להסתייגות ועל כן מעמיד אני תחילה את הענין בצורת שאלה. השאלה היא מה יכול אדם לעשות בין ה-17 ל-20 בדצמבר. בעצם הוא יכול להגיש ערעור במשך שלושה ימים אלה.

מר קוברסקי:

בין ה-17 ל-20 בדצמבר האדם מקבל את ההודעה. מי שלא קיבל הודעה יידע זאת רק ב-20 בדצמבר. הוא יילך למקום ההצגה ויכתוב לפי שיכתוב, והמכתב או שיביע או

מר קוברסקי:

שלא יגיע, וכינתיים הרשמה נמסרה כבר לוועדת הבחירות.

ג. קרפט:
ושם אי-אפשר לעשות דבר, כי הרשימה מופנית מיד לאריזה ולמשלוח.

י.ה. קלינגהופר:
רק אם אדם לא יקבל את ההודעה הוא יהיה מעוניין לראות מה הוצג.

ר. ארזי:
אם האדם כלול ברשימה, הוא יוכל להצביע במעטפה כפולה.

פ. נסים:
אם הוא בצבא, הוא סמילא יוכל לעשות זאת.

ר. ארזי:
כל אדם שרצה בשעת ההצגה שאינו כלול ברשימה והחוק חל עליו - יוכל להגיש ערעור. הרי ישלחו הודעות רק לאלה שיופיעו ברשימה.

י.ה. קלינגהופר:
אתה יוצא מתוך הנחה לא נכונה. אין זה נכון לומר שהאיש ירצה לראות אם הוא כלול ברשימה, כי מלכתחילה מדובר באנשים שאינם יכולים להיות כלולים ברשימה, משום שהם יותר מדי צעירים מכדי להיות כלולים בה, ורק לאלה רוצה אתה לתת רשות ערעור. אם כן, האדם צריך להסתכל בתוספת ולא להסתכל ברשימת הבחורים המקומית.

ג. האוזנר:
הרי מדובר בתוספת.

א. אנקוריון:
אני מצטער שחבר-הכנסת ארזי גילה עניין זה רק עכשיו. הלא במשך מחצית הישיבה הקודמת לפחות דנו בנושאים אלה ובדקנו מה אפשרי. אני בדעה שאין לעשות דבר המסכן את חוקיות הבחירות.

לעצם העניין, ההסברים שהושמעו זה עתה עונים לעניין, ואין לי מה להוסיף.

ר. ארזי:
לא שוכנעתי בעניין זה, אך אם נתקבלה החלטה, לא אבקש דביזיה. לא התכוונתי להגיש הסתייגות, אלא חתרתי להבנה.

מ.ה. היר"ר ש. פרידמן:
אנו רושמים את ההסתייגות של חבר-הכנסת טובי, והוא יוכל לנסק אותה בפליאת הכנסת.

הוחלט:
לפחוק את סעיף קטן (א).

כותרת השוליים תיקרא: "צירוף התוספת במקום "פסירת התוספות".

לאשר בשינויים אלה את סעיף 4.

סעיף 5

מ.ה. היר"ר ש. פרידמן:
סעיף זה מתייחס להצבעת אזרחים עובדי צבא.

ג. קרפט:
בסעיף 95א' לחוק הבחירות לכנסת כתוב שעובדי צה"ל יכולים להצביע רק בתוך השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל. עכשיו רוצים לפחוק את המלים "השטחים המוחזקים" ולאפשר הצבעה גם בתוך הגבול הירוק. לצורך זה היה נחוץ לפחוק את המלים הללו או לתקן את הסעיף כפי שמוצע בסעיף 5. אם כותבים "מתוך שטחי המדינה" במקום "מתוך השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל, הבעיה נפתרת.

מ.ה. היר"ר ש. פרידמן:
האם לאור הסברך לא היה עדיף לכתוב "על אף האסור בסעיף 95א" או משהו מעין זה?

א. ידין:

יש סעיף כללי הפתיח לזה.

ט. בן-פורת:

בסעיף 95א' מדבר על השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל. האם גם אזרחים בני 18 שעליהם דיברנו זה עתה יכולים להיפצא בשטחים?

י.ה. קלינגהופר:

כאן מתחילה סדרת סעיפים שאין בינה לבין ענין בני ה-18 ולא כלום.

ג. האוזנר:

מה היה קורה בענין זה אילמלא הפלחמה? הלא כאן מדברים אנו רק בענין שעת-חירום.

א. ידין:

לולא הפלחמה לא היה צריך להעסיק אנשים בתוך הגבול הירוק בצורה שתפריע להם.

להצביע במקומות מגוריהם.

ח. גלוקסמן:

- וזאת ביום שבתון.

ט. נסים:

כפי שמכנה בתור סגן יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית מבקש לפס'ור לוועדה אינפורמציה לגבי מטרת סעיף זה. קודם כל איש לא התחייב שחוק זה יתייחס לגילאי 18 בלבד. רק בעתונות כונה החוק כחוק גילאי ה-18, היו התייעצויות בין-סיעתיות והתעוררה שורה ארוכה של נושאים שחייבו בדיקה והכרעה על-ידי שינוי החוק. בין השאר עלה נושא ההצבעה בקלפי אחת, הן לרשויות המקומיות והן לכנסת. באותה התייעצות הוחלט שלא להסכים לאיחוד הצבעות הקלפי, אך לא ויתרו על מספר הוראות אחרות הנאות להבטיח הצבעה נאותה.

אשר לגילאי 18, נושא זה ספתיים בסעיף 4,

וסעיף 5 הוא נושא בפני עצמו.

יום הבחירות לכנסת הוא יום שבתון בפדינה.

בבחירות קודמות, לפני 1969, ואגו בדרך-כלל שאזרחים עובדים צבא, תהיה להם מלוא האפשרות להצביע בקלפיות האזרחיות במקומות מגוריהם. אבל ב-1969 היתה הוראת שעה - אף היא - בהתקבצות שעת-חירום שנגרפה עקב מלחמת ההתשה - אלא שהיא התייחסה לשטחים המוחזקים בלבד וקבעה שבנסיבות מסוימות, אם שר הפנים, שר הבטחון ונשיאות ועדת הבחירות המרכזית מחליטים על כך, אפשר שעובדי צבא יצביעו בקלפיות צבאיות כמעטפה כפולה. הסתבר שהוראה זו אינה מספיקה לענין הבחירות הללו. כבר בשנה הראשונה לכהונת הכנסת הזאת ניתן תוכן לסעיף 95א' גם לצורך הבחירות העתידות לבוא, כלומר גם לכנסת השמינית. מסתבר שלא די בכך, כי הצבא הודיע שאינו מוכן בשום פנים ואופן לשחרר אזרחים עובדי צבא ביום הבחירות, ואפילו כשהם נמצאים בתוך השטח הקרוי "הקו הירוק".

לכן בא סעיף 5 שמטרתו להרחיב אפשרות

זו לגבי אזרחים עובדי צבא בלבד, ולא לאלה העובדים, לפשל, בתעשייה אווירית או בתעשייה צבאית. הוסכם שאלה האחרונים יוכלו להצביע בקלפיות אזרחיות, ויש בכלל אפשרות אחרת: לראות את המקום כמחנה צבאי, ואם זה מחנה צבאי, אין זקוקים לסעיף 95א'. מכל מקום ההוראה בסעיף 5 באה לאפשר לאזרחים עובדי צבא להצביע גם במסגרת היחידות הנמצאות בתוך הקו הירוק בקלפי צבאית, עם מעטפות כפולות, וזאת אם שר הפנים, שר הבטחון וועדת הבחירות ימצאו את הדבר לנכון. סעיף 95א' הגביל את ההוראה לשטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל. החוק שלפנינו הוא הוראת שעה רק לבחירות הללו. איננו באים לגעת עכשיו בחוק הבחירות הכללי, אלא להציע סעיפים שיאפשרו לנו לקיים את הבחירות האלה כסידורן עד כמה שהדבר אפשרי.

א. שפט:

בסקרה מיוחד זה אני מבקש לשאול שאלה במקום להשיב לשאלות חברי הוועדה. סעיף

5 אינו טובן לי פשתי בחינות: ראשית, אם קוראים את סעיף 5 יחד עם סעיף 8, האם אפשר לומר שהמסכות הנדונה ניתנת באופן בלעדי לשר הפנים? לו הייתי במקומו של שר הפנים לא הייתי מבקש מסכות בלעדית זאת, אלא בהתייעצות עם שר הבטחון וכל היתר. שנית, אם כוונת הסעיף היא כפי שתיאר אותה חבר-הכנסת נסים, אולי נכתוב את הדבר במפורש, כי הנושא הנוכחי הרבה יותר רחב. אם הכוונה רק לאזרחים עובדי צה"ל, צריך להתייחס רק לסעיף 95א'(1).

בענין פייסקה (2) הוועדה כבר החליטה. אלה עובדים שאינם עובדי צבא, למשל, באבו-רוח

ט. נפיים:

ובשרם-א-שייך.

בבחירות הקודמות התייחסנו אמנם לאלה שעבדו באבו-רוח ולטרקטוריסטים בגולן.

א. שפט:

ט. נפיים:

הפעם היתה החלטה פורמלית על יסוד שעיף 95'א (2) האנפרת כי באבו-רוח (שלהבת) ובשרם-א-שייך (אופירה), בהם יש עובדים שאינם עובדי צבא, תתאפשר הצבעה בצורה שדיברנו עליה. שעיף 95'א (1) חל על אזרחים עובדי צבא, העובדים בשירות צה"ל במישרין. שעיף 5 בו אנו דנים עתה נועד לאזרחים עובדי צבא באזור הקו הירוק, כי מעבר לקו הירוק אין צורך בהוראה.

ג. קרפט:

בחברון, למשל, יש קלפי אזרחית.

ט. נפיים:

אבל יש שם קלפי לפי הוראה של שר הפנים, ולא לפי שעיף 95'א.

א. שפט:

חבר-הכנסת נפיים, תסכים אתי שהכוונה כאן לשעיף 95'א (1).

ט. נפיים:

אני מסכים עם סר שפט שסמכות זו צריכה לחול גם לגבי שר הפנים וגם לגבי נשיאות ועדת הבחירות המרכזית. לא נתתי דעתי על נקודה זו לפני-כן..

א. שפט:

אילו אזורים יקבע השר?

ט. נפיים:

בצריפין, למשל, יש סחנה צבאי, והשר יכול לומר כי במרכז הארץ, או שישתמש במושג אחר - באזור בו עובדים אזרחים עובדי צבא, יצביעו שם העובדים בקלפי במעטפה כפולה.

א. שפט:

אבל אילו אזורים יקבע השר דה-פקטו? אנו כותבים: אזורים, סחנות הצבא?

ט. נפיים:

יש להבחין בין העיקרון לבין הפרוצדורה. העיקרון הוא כפי שהצגתי אותו. הלא כתוב: "שר הפנים, בהתייעצות עם שר הבטחון ובהסכמת יושב ראש הוועדה המרכזית יחד עם סגניו". למעשה צה"ל הוא אשר הכתיב לנו שעיף זה, כי הודיע שלא ישחרר אנשים ביום הבחירות, וייתכן שאנשים אלה יהיו משוללים אפשרות להצביע בכלל. אני מתאר לי שניציג של צה"ל יפנה קודם כל לוועדת הבחירות המרכזית ויאמר כי במקום מסויים בתוך הקו הירוק יהיו אזרחים עובדי צבא שלא ישוחררו ביום הבחירות, ועל כן הוא מבקש לקבל החלטה בהתאם לשעיף 95'א (1).

ט. נפיים: השר ש. פרידמן:

לפני שאנו ממשיכים בוויכוח אולי מבקש לדעת אם מוסכם על חברי הוועדה שהכוונה כאן רק

לשעיף 95'א (1).

י. ארידור:

איני בטוח בכך. הרי ישבו אנשים סלוודים וניסחו את הצעת החוק, ופוטב שלא בשנה דבר

בלי שנשמע דעתם בנדון.

ט. נפיים: השר ש. פרידמן:

ברגע שאנו מציינים בפירוש: שעיף 95'א (1), אנו פוציאים סכלל זה את העובדים הנזכרים

כפייסקה (2).

א. אנקוריון:

אינני יודע מדוע צריכים אנו להגביל את ההוראה לשעיף 95'א (1). הלא על פייסקה (2) איש אינו מערער. מוסכם לכל הדעות שעובדים בשטחים הפוזוזקים יוכלו להצביע לפי הפרוצדורה הזאת. גם אם נניח שיש חזרה על הכתוב כבר, עדיף לא להכניס שינוי. אני בדעה שהדבר היחיד שצריך לשנות בעקבות הערת סר שפט הוא שבטקסט "רשאי שר הפנים" יבוא: "רשאי שר הפנים, בהתייעצות עם שר הבטחון ובהסכמת יושב ראש הוועדה המרכזית יחד עם סגניו".

א. ידין:

כאשר עלתה בסוגיה של תיקון סעיף 95א' לחוק הבחירות לכנסת והסעיף המקביל בחוק הרשויות המקומיות, איש לא דיבר על אבחנה בין פיסקה (1) לבין פיסקה (2). בדיעבד, לאחר שמעמידים אותי על פרובלמטיקה זו, אני סבור שאין צורך להגביל בין (1) ל(2) ולהגביל את ההוראה בסעיף 5 לסעיף 95א'(1). הלא זאת רק הסמכה לעשות דבר מה, ואם שר הפנים או ועדת הבחירות המרכזית לא ירצו לאפשר פתיחת קלפיות לפי פיסקה (2), לא יחליטו על כך. אבל למה להגביל אותם מראש?

בנוגע לניסוח אני מקבל את הערת פר שפט,

אלא שבמקום לחזור על כל הסיפור הייתי מציע לוטר כי לענין הבחירות האלה ניתן לקבוע אזורים אלה גם בתוך שטח הפרינה, ואת כל יתר הדברים אפשר לקבוע בסעיף 95א'. אם כן, הצעתי היא שבמקום "רשאי שר הפנים..." יבוא "ניתן".

י.ה. קלינגהופר:

האם פר שפט לא יצא מתוך הנחה שלא כתוב כעת "מתוך התייעצות עם שר הבטחון ובהסכמת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחד עם סגניו"?

א. שפט:

משפט זה כתוב בסעיף 95א', אלא שבסעיף ב' להצעת החוק שלפנינו כתוב: "הוראות חוק זה יחולו על אף האמור בחוק יסוד: הכנסת, בחוק הבחירות לכנסת או בחוק הבחירות לרשויות המקומיות". אולם לאור הניסוח שמציע פרופ' ידין אין בעיות.

י.ה. קלינגהופר:

אני מבקש להגביל את הדין החדש, המאפשר קביעת אזורים בתוך שטח הקו הירוק, לפיסקה (1); כלומר, להוציא את פיסקה (2). הרי ניתנת כאן לשר הפנים, יחד עם הגורמים האחרים, הסמכות לקבוע הוראות מיוחדות לסדרי הצבעה, וזו סטייה מההוראות הכלליות, אולם הסכמנו לסטייה זו בגלל הזיקה לצה"ל. הזיקה לצה"ל בפיסקה (1) נובעת מכך שהאיש צריך להיות עובד צה"ל, נוסף לכך שהוא נמצא בשטח מוחזק. בפיסקה (2) הזיקה היא שהאיש נמצא בשטח מוחזק הנתון לשליטתו של המפקד הצבאי. אולם כשבאים אנו עכשיו לתת סמכות לקבוע אזורים עם סדרי הצבעה מיוחדים בתוך השטח הישן, משתנית התמונה לחלוטין. לגבי (1) אני אומר שהזיקה לא נפגמה, כי שם מדובר רק בעובד של צה"ל, וכאשר מדובר בעובד של צה"ל אני מסכים להרחבת הסמכות גם לגבי השטח הירוק. אבל לגבי פיסקה (2) איני רואה מה הזיקה לצה"ל כאשר בא השר לקבוע אזור בתוך הגבול הירוק. הרי לא נאמר בפיסקה (2) שמדובר אמנם בעובדים שאינם עובדי צה"ל, אלא שהם עובדים במפעלים המבצעים הזמנות של צה"ל או משהו דומה לזה, אלא נאמר באופן סתמי: "עובדים אחרים". גם אני, כמורה באוניברסיטה, נחשב כעובד אחר. משמע שנאפשר לשר הפנים לקבוע אזורים בתוך ירושלים או בתוך תל-אביב, בהם יובהנו סדרי הצבעה מיוחדים לגבי כל עובד, ללא כל זיקה לצה"ל, לא ישירה ולא עקיפה.

ל-95% מאוכלוסייה יש מסטוס של עובדים, ובפיסקה (2) כתוב באופן סתמי "עובדים אחרים", ללא כל סייג. אם לא תוצא פיסקה (2) ממסגרת הדין החדש, יהיה בכך מתן שיקול דעת בלתי סובביל לקבוע בשטח סדרי הצבעה מיוחדים, הסוטסים מהסדרים הכלליים שנקבעו בתוך החוק. נכון שיש הגבלה סטטיסטית הקובעת כי לענין זה דרושה התייעצות עם שר הבטחון ודרושה הסכמת ועדת הבחירות המרכזית, אלא שלא די בהסכמה. בתשכ"ט חשבנו שענין זה ייעשה תוך התחשבות בצרכים הצבאיים הממשיים, ועל כן גשלתנו עם סטייה זו מן הכללים החלים בדרך-כלל.

אם כן, הצעתי היא להגביל את סעיף 5 לסעיף

95א'(1), או לסייג את הפלים "עובדים אחרים" הנזכרות בפיסקה (2) לסעיף 95א', על-ידי שנאמר, למשל, כי הם עובדים בשביל צה"ל, או מועסקים במפעלים המבצעים עבודות לפען צה"ל. אינני יודע איך לנסח זאת עכשיו, אבל המומחים יכולים למצוא ניסוח מתאים לפי אחת מסתי האפשרויות שהצגתי. להשאיר את ההוראה כמות שהיא ולהרחיב את הסמכות לגבי כל האזרחים במדינה - לזה אני מתנגד, ואני מבקש להביא את הדבר להכרעה.

י. ארידור:

אני מצטער שהאחרים לניסוח חוק זה אינם נוכחים כאן כדי להסביר למה התכוונו. אולם אם איננו יודעים למה התכוונו בדיוק, אני מציע שניזוהר מביטול ההתייחסות לפיסקה (2), במיוחד כשלא קיימת סכנה של שימוש לרעה. אני מייחס חשיבות

י. ארידור:

רבה לעובדה ששר הפנים אינו יכול להפעיל סמכותו בלי הסכמת יושב ראש הוועדה המרכזית וסגניו.

פ. נסים:

אתה יודע מה הרכב הסגנים? יש שמונה סגנים.

י. ארידור:

לא מדובר כאן ברוב הסגנים, אלא בכל הסגנים. "יחד עם סגניו" פירושו יחד עם כל סגניו.

פ. נסים:

לפי פקודת הפרשנות זה רוב הסגנים.

י. ארידור:

אם יש ספק, אני מוכן שייכתב "כל סגניו" כדי שהדבר יהיה ברור. זה אמצעי בטחון לסניעת שימוש לרעה בפעיה זה. אני מניח שבפסקה (2) הכוונה לאדם הנמצא במחנה צבאי ואינו עובד של צה"ל, כגון נהג הסוביל אספקה חיונית לצה"ל, אך אינו עובד של צה"ל. בגלל העובדה שהביא אספקה חיונית לצה"ל אין אדם זה יכול להצביע. האם צריך לשלול ממנו את האפשרות להצביע? לא ניסחתי את החוק הזה ואינני מתיימר לדעת את כוונת המנסחים, אבל לדעתי אין להוציא את פסקה (2) בלי לשאול אותם לכוונתם.

כאמור, אם יש ספיקות לחברים בוועדה, אני מציע שייכתב "עם כל סגניו", אם כי הפלה "כל" מיותרת, לדעתי, ועלולה לפרש שלא כראוי את המושג "סגניו" בפעיה 95א' המקורי. ובמיוחד של דבר הייתי משאיר את הפעיה כמות שהוא.

פ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

בפעיה 95א' מוזכרת במפורש הסכמת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחד עם סגניו, וקשה לי לתאר שכוונת פעיה 5 היא ששר הפנים אינו חייב להקשואת הסכמת הגורמים הללו. במקום להיכנס לפרטי פרטים רצוני לשאול אם לא כדאי שנשמוך על יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, שהוא שופט בית המשפט העליון חיים כהן, שלא יתן ידו ליצירת אותן אפשרות שתיאר חבר-הכנסת קלינגהופר. האם עצם העובדה הזאת אינה מבטיחה שלא יהיה שימוש לרעה.

י. ארידור:

שימוש לרעה לא יהיה, אבל תמיד יכולה להיות טעות של היושב ראש. אם תידרש גם התייעצות עם הסגנים, יפחת הסיכוי לטעות.

י.ה. קלינגהופר:

אני מסכים שזו ערובה, אבל נוסף לערובה הייתי רוצה בגבולות בטוחים. אם קובעים אנו נוסח, צריך שהוא עצמו יהיה מתקבל על הדעת.

א. אנקוריון:

הערת חבר-הכנסת קלינגהופר היא הערה חשובה, כי את הפלים "עובדים אחרים" אפשר לפרש בצורה רחבה ביותר, ובכל זאת מציע אני שנקבל את הפעיה כמות שהוא, כי בנסיבות הענין, כפי שהוסבר, יש ערובות מספיקות. אנו כותבים בהוראת שעה זו כי דרושה התייעצות עם שר הבטחון ועם יושב ראש הוועדה המרכזית יחד עם סגניו, ולא הייתי מתקן עכשיו את החוק המקורי וכותב "כל סגניו".

י. ארידור:

אינני מציע זאת.

א. אנקוריון:

אם נכתוב "כל סגניו", יוכל סגן אחד להטיל וטו על כל הענין. כשמופרים "סגנים" פירושו הדבר כל הסגנים, וזה קצת מרחיק לכת להניח שכל אלה יעשו קנוניה כדי להחיל את ההוראות הפיורחות על כל הבוחרים במדינה.

א. שפט:

אם פעיה זה חל בתוך גבולות הקו הירוק, משמע לן שהיושב ראש יחד עם סגניו, שר הקנים וכל היתר יוכלו לקבוע שכל עובדי החרושת במדינת ישראל יצביעו בפעטמות כפולות בקלפיות מיוחדות.

י. ארידור:

פעיה 7 הרבה יותר חסור מזה.

א. שפט:

אני אומר זאת רק כדי שתבינו לפה הכוונה כאן.

י.ה. קלינגהופר:

אני חוזר להצתי האלטרנטיבית לומר למה
הכוונה במלים "עובדים אחרים". כפי שאישר
מר שפט, "עובדים אחרים" זה למעשה כל ציבור הנוחרים. האם אי-אפשר יהיה
לפייג מושג זה בלי לפגוע ברוח הדברים המקורית? חבר-הכנסת ארידור
הביא כדוגמה אדם הטוביל אספקה חיונית לצה"ל. במקרה זה יודעים שהאדם
נמצא במקום מסיבה הקשורה בענין צבאי. צריך שיהיה מובן שיש קשר כזה.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

לו היה לנו יותר פנאי, אני אישית הייתי
הולך לקראת ההצעה של פרופ' קלינגהופר, אולם
אני חושש שחיפוש אחר הגדרה שתפייג את המושג "עובדים אחרים" עלול
להעסיק אותנו זמן רב יותר מהזמן העומד לרשותנו כדי לפייס את העבודה.

תחילה

מעמיד להצבעה את ההצעה להשאיר את הסעיף כמות שהוא, תוך החלפת המלים
"רשאי שר הפנים" ב-"ניתן".

ה צ ב ע ה

ההצעה לאשר את סעיף 5 תוך החלפת המלים "רשאי שר הפנים"
במלה "ניתן" - נתקבלה.

הסתייגות: לחבר-הכנסת י.ה. קלינגהופר.

סעיפים 6-7

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

בסעיף זה יש הסתייגות של חבר-הכנסת אבנרי
האומרת: "בפייפה לסעיף 6 תוחלף הנקודה בפסיק
ויבוא: "להוציא מעשה או פחדל לפי סעיף 7 להלן". סעיף 7 להצעת החוק
מדבר על סמכויות מיוחדות, ובמקום סעיף 7 מציע חבר-הכנסת את הסעיף
הבא: "ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית רשאית, בהסכמת כל חברי
הוועדה...". כלומר, במקום רוב של שני שלישים הוא מציע שתהיה הסכמה
של כל חברי הוועדה.

מ. בן-פורת:

אולי נדון בסעיף 7 לפני סעיף 6. סעיף 7
הוא תולדה מסעיף 137 לחוק הבחירות לכנסת.

ר. ארזי:

סעיף 7 חל לגבי הכנסת. האם יש סעיף מקביל
לגבי הרשויות המקומיות? מה התוצאה לגבי

הרשויות המקומיות?

א. ידין:

סעיף 6, כפוצע כאן, פותאם לפסגרת הכללית
של החוק. כל הסעיפים מתייחסים לבחירות
לכנסת ולחוק הבחירות לכנסת, וההשלכה על הבחירות הפוניציפיות נובעת
מסעיף שאיננו נוגעים בו בכלול בחוק הבחירות לרשויות המקומיות, בו
זאמר שפנסק הנוחרים לרשויות המקומיות, פרט לנספח של אלה שאינם
אזרחים, הוא פנסק הבחירות לכנסת. מפני זה גם שוללים אנו רק תחולת
סעיפים של חוק הבחירות לכנסת, ואין לנו צורך לשלול תחולת הוראות של
חוק הבחירות לרשויות המקומיות, ואת זאת אני אומר כתשובה לשאלה של
חבר-הכנסת אנקורירון עוד בישיבה הקודמת.

סעיף 6 מתייחס רק לסדרי העררים והסעדקם
המשפטיים של חוק הבחירות לכנסת. לו היינו משלבים את הסעיפים הסטריאליים
שלפנינו בחוק הבחירות לכנסת, כי אז סעיף 137, שהוא סעיף כללי, היה
מתפשט על המעשים והמחדלים האלה באופן אוטומטי; אולם כיוון שלפנינו
חוק עצמאי סעיף 137 מעצם ברייתו אינו מתפשט על דברים אלה, ומפני זה
ישנה הצעה לקבוע את הדברים בכיוון הבא כאן לידי ביטוי. על כל פנים
הכוונה היתה שגם הוראות לפי סעיף 7 יהיו כלולות בחסינות שמקנה סעיף
137. הצעת חבר-הכנסת אבנרי פירושה אמנם מתן חסינות של סעיף 137
למעשים ולמחדלים, פרט להוראות שיינתו לפי סעיף 7, כלומר, אותן הוא
רוצה לחשוף לבג"צים או לשאר פניות.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

כדי להשלים את התמונה אני רוצה לקרוא
לפניכם גם את הסתייגות חבר-הכנסת שלום
כהן לסעיף 7. הוא מציע להוסיף סעיף 7(א) בזו הלשון: "ועדת הבחירות

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

המרכזית לכנסת השמינית רשאית, ברוב של שני שלישים מחבריה, כשניניהם יושב ראש הוועדה, להחליט על דחיית מועד עריכת הבחירות לתקופה של לא יותר מששה חודשים.

י.ה. קלינגהופר: לפע"ף 6 - קראתי את ההצעה בלי לדעת על הדיונים הטרומיים שלפיהם הוכנה הצעת החוק ולתומי חשבתי שהצעה זו יכולה לשמש תחליף לבקשות עררים וערעורים, בגבולות הזמנים הנקובים בהצעה, כשבן שמונה-עשרה לא ימצא בתוספת חשבתי שאותו בחור לא יוכל לערור או לערער, ולא תהיה אפשרות לבקש תרופה כזאת לגביו. אבל הנה בא פע"ף 6 ומבטיח לו בכל זאת הגנה מסויימת, כי הוא מפנה לפע"ף 137 בו נאמר בסיפה: "חוץ מן הסקרים שלגביהם ישנה בחוק זה הוראה אחרת". כיוון שאין הוראה אחרת, שום צית משפט לא יתערב, אבל תיתכן קובלנה על סתירה שבין החוק בן השמונה-עשרה לא בכלל בתוספת. נשמעו קריאות ביניים שאמרו כי יהיו חילוקי דעות. על כן אני מעלה את האפשרות - ואולי דובר כבר עליה בוועדת הבחירות המרכזית כאשר הכינו את ההצעה - שאף-על-פי שלא חלות התרופות הכלליות לפי חוק הבחירות לכנסת אין גם לפנות לוועדה המרכזית. אני מבקש שאלה הסבורים כך יאמרו לי מדוע לא יחול פע"ף 137 על מקרה שבן שמונה-עשרה לא בכלל בתוספת.

מ. נסים: יש לזה שני הסברים: קודם כל הסבר משפטי. בהצעת החוק שלפנינו אנו יוצרים הסדר שלילי לגבי אפשרות הערעור. הרי מוסד הערעור ידוע וקבוע בתוך הבחירות, וכיוון שלא קבענו כאן - ביודעין - אפשרות ערעור, יצרנו הסדר שלילי. אין זו לאקונה שהייתי מבקש למצוא לה פתרון. זה בפורש הסדר שלילי. אנו אומרים: אנו נמצאים במצוקה של זמן, ועל כן אין ערעור.

י.ה. קלינגהופר: ההוראה האחרת אופרת שאין בקשה, אין ערר ואין ערעור, אך אינה אופרת שאין פניה לוועדה המרכזית לפי פע"ף 137.

מ. נסים: המציעים רוצים כי הוראות פע"ף 137 בקשר לאפשרות פניה בקובלנה על מעשה או סתירה למוסד שאינו הוועדה המרכזית - כלומר, בית המשפט המחוזי לענין עררים, למשל, או בג"צ לענין עתירות נגד החלטות ועדת הבחירות המרכזית - יחולו גם לגבי חוק זה. פירוש הדבר שאפשרות הפניה לבג"צ נועלת בכל אגמם הנושאים בהם היא נעולה לפי החוק המקורי, ואין להוציא סכלל זה את הוראת הפע"ף שאנו דנים בו עתה. נאמר לשאר העניינים הנובעים מהצעת חוק זו לא תוכל להיות פניה לבג"צ. פניה כזאת תיתכן רק אם בחוק זה יש נושאים, שממילא אפשר היה לפנות לגביהם לבג"צ על-פי החוק המקורי.

י.ה. קלינגהופר: אני חושב שייתכנו פניות לוועדה המרכזית, וזה משביע את רצוני.

מ. בן-פורת: הסיפה של פע"ף 137 חוטפת את הדרך לערעורים בכל ענין, וסיפה זו פתיחה גם לפע"ף 47 המדבר על שיפוט מקומי לערעורים. אם כן, ועדת הבחירות אינה יכולה לשמוע ערעורים לפי פע"ף זה, ואל נשלה את עצמנו שזה הסדר שלילי או חיובי.

י.ה. קלינגהופר: אני חולק על זה, אבל אינני רוצה לגזול את זמנה של הוועדה.

ג. האוזנר: נשאיר את הענין כמות שהוא, וכל אחד יפרש אותו כפי שנראה לו.

מ. בן-פורת: לדעתי, אין כאן אפשרות ערעור.

י. ארידור: אני נוטה לפרש את הפע"ף כפי שפירש אותו חבר-הכנסת קלינגהופר, היינו קיימת עדיין אפשרות שאדם שלא נכלל בתוספת יפנה לוועדת הבחירות המרכזית בבקשה לכלול אותו, ווועדת הבחירות המרכזית מוסמכת לעשות זאת. אינני חושב שיהיו פניות כאלה באופן מעשי, אך אם יהיו, תוכל הוועדה להשתמש

י. ארידור:

בסמכות זו. אני שופך על בינתם של חברי ועדת הבחירות המרכזית. אולם גם אם צודק חבר-הכנסת בן-פורת בפירוש שלו, אין זה נורא. בכל מקרה מציע אני להשאיר את הסעיף כמות שהוא. אחר-כך נפתור את הבעיות באופן מעשי.

ג. קרפט: בסוף סעיף 6 חסרה הסלה "לכנסת". הכוונה לסעיף 137 לחוק הבחירות לכנסת. בסעיף 2(ב) כתוב: "חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב)", תשכ"ט-1969 (להלן חוק הבחירות לכנסת) ועל כן יש להוסיף כאן את הסלה "לכנסת".

בוויכוח זה נשכח דבר אחד, והוא שאי-אפשר בשום אופן להשתמש בסעיף 137 לתיקון פנקס הבוחרים.

א. שפט: בענין זה רצוני להזכיר לך את פרשת רפת-השרון בבחירות הקודמות. התיקון נעשה לפי סעיף 137.

ג. קרפט: כתוב שאין לשנות את הרשום בפנקס הבוחרים אחרי שהוא נכנס לתקפו, ועל סנת לכסות מבחינה משפטית את מה שקרה בבחירות הקודמות, כאשר אישרה ועדת הבחירות המרכזית את התיקון, והתיקון היה בניגוד לחוק - הוסיפו הפעם את סעיף 55א', בו נקבע התאריך של 29 יום לפני יום הבחירות.

מ. נסים: והפעם אישרנו זאת בוועדה.

ד. ארזי: מה היה קורה אילולא היינו מחוקקים חוק בקשר לסתן אפשרות הצבעה לחיילים שיגיעו לגיל 18 עד ה-31 בדצמבר, האם היינו מחוקקים חוק מאוחר לענין סעיפים 6 ו-7?

האם סעיף 6 חל הק על אותם 17 אלף איש, או על הכל?

מ. שחם: - על אותם 17 אלף איש.

א. שפט: ועל הכרזות אזוריים מיוחדים לגבי עובדים.

ד. ארזי: אם זה אמנם כך, אפשר לומר שסעיף 6 מיותר, כי סעיף 137 כולל סמילא גם אותם 17 אלף איש.

י.ה. קלינגהופר: סעיף 6 נחוץ כי חוק זה אינו חלק בלתי נפרד מחוק הבחירות לכנסת. אין זה תיקון לחוק הבחירות לכנסת, אלא חוק בפני עצמו.

ד. ארזי: אעפ"י שוב שאלה זו כשנתרכז בסעיף 7.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן: לפען הסדר אני מציע שנכריע על הסעיפים 6 ו-7 ביחד, ולא נדון בכל סעיף בנפרד. לכאורה אני מבין את סעיף 7 בצורה זו: כיוון שסעיפים קודמים בהצעה זו עזרו אפשרות של תקלות, בא סעיף זה לחזק את סמכות ועדת הבחירות המרכזית, נוסף לעובדה שהוא נותן לה את הסמכות ברוב של שני שלישים, כשביניהם יושב ראש הוועדה.

ס. בן-פורת: מה כוונת הסעיפים בסעיף זה?

י. ארידור: אינני נכנס ברגע זה לשיקול דעתם של הסעיפים ואני מניח שהם רוצים להימנע מהצורך הבלתי צפוי לתקן את החוק, אם תחול איזו תקלה שאיננו צופים אותה עכשיו, ועובדה היא שפאז המלחמה הוגשו כבר שני תיקונים, ובתיקון הראשון לא צפינו חלק מהתיקונים שאנו מגישים עכשיו. רק דבר אחד אני מציע לתקן: אחרי קיום הבחירות לכנסת השמינית אני מציע להוסיף "במועדן", כדי שלא תהיה אפשרות לדחות את הבחירות לכנסת השמינית אלא באמצעות חוק.

ס.מ. היו"ר ש. פרידמן: רצוני להצביע על כך, שאם יתקבל התיקון שהציע עכשיו חבר-הכנסת ארידור, תיפול ממילא ההסתייגות של חבר-הכנסת שלום כהן, הרוצה לפנוע דחיה מעבר לששה חודשים.

בסעיף זה יש הסתייגות נוספת של חבר-הכנסת טובי, המציע להוסיף בסעיף 7 תוספת בזו הלשון: "לא תתקבל שום החלטה הנוגדת את חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), תשכ"ט-1969. כל החלטה כזו אין לה תוקף".

י.ה. קלינגהופר: אין צורך בתוספת זו.

א. ידין: אם פגבילים את הסעיף על-ידי הסייג שהוצע על-ידי אחד המסתייגים, אין משמעות לסעיף, כי ועדת הבחירות המרכזית קובעת בין כה וכה מה שהיא קובעת בפסגרת סעיפי החוק, ואם רוצים לתת לה סמכות מיוחדת, כפי שכתוב בכותרת השוליים של סעיף 7, מובן שהיא יכולה לקבוע גם דבר הסוטה מההוראות החלות בדרך-כלל. באיזו מידה יכולה הוועדה לסטות מההוראות הכלליות, מה הן ההחלטות הדרושות ומה הצעדים הדרושים - אלה דברים שבשיקול דעת, וגם כתוב כאן: "לפי שיקול דעתה". הוועדה צריכה להחליט בנדרון, וספני זה נדרש כאן רוב של שני שלישים, כפי שנדרש גם בסעיפים אחרים הכתובים בחוק ושבהם יש סמכות לוועדה לקבוע דברים הסוטים מהפרוצדורה הבסיסית.

אני מסכים, כמובן, להוספת הסלים "קיום הבחירות במועדן", כי הן מביעות את העניין בצורה פשוטה ואינן כוללות את ענין דחיית מועד הבחירות. אני חושב שגם בנוסח המוצע לא היתה נכללת אפשרות זו, אבל עדיף להבהיר את הדבר בדרך זו. מלבד זה אני חושב שצריך לקבל את הסעיף כמות שהוא.

א. אנקוריון: הסביר לנו חבר-הכנסת עופר בישיבה הקודמת שהכרזנה כאן לסמכויות נרחבות למדי החורגות מהרגיל ושהערובה לפניעת שרירות לב ולשיקול דעת זהיר היא בסייג של שני שלישים מחברי הוועדה, כשביניהם יושב ראש הוועדה. אני כשלעצמי סוכן לתת סמכות זו. לי יש הסתייגות אחרת בענין זה. דומני שמהנוסח הרחב שלפנינו יוצא שכל החלטה של ועדת הבחירות המרכזית צריכה להתקבל ברוב של שני שלישים, כשביניהם היושב ראש, כדי שתהיה תקפה, ואיך אפשר להעלות דבר כזה על הדעת?

י.ה. קלינגהופר: לזה ודאי לא התכוונו.

א. אנקוריון: בדרך-כלל דרוש רוב רגיל.

י. ארידור: נאמר בכותרת השוליים של הסעיף: "סמכויות מיוחדות".

א. אנקוריון: נכון שזה נאמר בכותרת השוליים, אבל זה לא ברור. יוזמי ההצעה רצו להשיג מרובה, ובמקום זה הם מצמצמים את סמכויות הוועדה המרכזית, דבר שאינו עולה על הדעת לעשותו. זאת ההסתייגות שיש לי בקשר לסעיף זה.

ס.מ. היו"ר ש. פרידמן: האם אתה רוצה להציע גם ניסוח?

א. אנקוריון: לא, אני רוצה לגשת לענין זה בזהירות. שמעתי מה שהסביר חבר-הכנסת עופר לגבי הדברים שרוצים להשיג. האם יוזמי הצעת החוק סוכנים לסכן את הסמכויות הכלליות של ועדת הבחירות המרכזית ולדרוש רוב של שני שלישים, כשביניהם היושב ראש, לגבי כל החלטה? הם התכוונו להחלטות מיוחדות, אלא שאם נכתוב "החלטות מיוחדות" לא יהיה ברור מה פירוש הדבר.

ס. בן-פורת: חבר-הכנסת עופר נתן דוגמה אחת: בקשר לסעיף זה בפליאת הכנסת. הוא הזכיר את קרית-שמונה או מקום אחר בו קורה משהו ביום הבחירות שמונע את קיום הבחירות באותו יום. במקרה כזה הוא אמר שיש להעניק סמכות לוועדה להחליט על דחיית הבחירות ליום אחר. זו הדוגמה שהביא חבר-הכנסת עופר,

ס. בן-פורת:

והיא נוגדת את התוספת שהציע חבר-הכנסת ארידור ושפרופ' ידין הסכים לה. אני אמרתי שלא ועדת הבחירות תקבע דחיה, אלא הכנסת או ועדת החוץ והבטחון יקבעו אם יש מצב חירום. אם הדוגמה שהביא חבר-הכנסת עופר כבר אינה מתאימה לענין זה, איני יודע איזו דוגמה יכולה להתאים.

רבותי, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שכאשר אנו מקבלים סעיף הקובע שדרוש רוב של שני שלישים, כל יתר הסעיפים בהם מדובר על רוב רגיל הופכים להיות פחותים בסעיף זה. הגבלה זו של שני שלישים מרתיעה אותי. איזו החלטה יכולה להיות טובה ברוב של שני שלישים? ייאמר במפורש בסעיף באילו דברים יידרש רוב של שני שלישים. אם אין אומרים לי למה מיועד סעיף 7, אציע לפחוק אותו.

ס. ביבי:

כפי שהבינתי מדברי חבר-הכנסת עופר, בבחירות הקודמות היתה הפגזה בקריית-שמונה

תוך כדי הבחירות.

פ. בן-פורת: אלה היו הבחירות להסתדרות.

ס. ביבי:

אבל זה יכול לקרות גם בבחירות לכנסת, ואז הבעיה היא לדחות את הבחירות באותו ישוב ליום נוסף. נראה לי שיש מקום לתת אפשרות כזאת לוועדת הבחירות המרכזית, ולא, נקפח את הרשות המקומית.

י.ה. קלינגהופר:

האפשרות לדחות את הבחירות לעשרים-וארבע שעות קיימת מפילא בסעיף 70א', בלי שיידרש

רוב של שני-שלישים.

ג. קרפט:

יש דחיה לשבעים-ושתיים שעות.

ס. ביבי:

אם יקרה, חלילה, משהו ערב הבחירות בכל המדינה, לא תהיה אפילו אפשרות טכנית לכנס את הכנסת למחרת היום, וכך פונעים את הבחירות באופן אובייקטיבי.

פ. בן-פורת:

אפשר לכנס את הכנסת תוך שעתיים ולקבל החלטת חירום.

ס. ביבי:

נראה לי שיש קושי בענין זה.

ר. ארזי:

לסדר - אני מציע שהוועדה תתכנס ביום שלישי ב-10.00 בבוקר ותחליט בענין סעיף זה באותה ישיבה. הייתי מצטרף כבר עכשיו למציעים לפחוק את סעיף 7, אך איני מציע זאת כי מנשחי ההצעה אינם נוכחים כאן. אולי נזמין לצורך סעיף זה גם את השופט חיים כהן, בי אני, למשל, בדעת החברים שאמרו כי סעיף זה עלול לפגוע אחר-כך בסמכויות-לועדת הבחירות המרכזית במקרים רגילים. כדי שנודע על מה אנו מחליטים אני מציע לקיים ישיבה ביום ג' בבוקר, בהשתתפות השופט חיים כהן וחבר-הכנסת עופר.

פ.ס. היו"ר ש. פרידמן:

נדמה לי שאין אפשרות טכנית לקיים ישיבה נוספת ביום ג', כי באותו יום מתקיימת ישיבה של מליאת הכנסת וצריך להגיש את החוק לקריאה שניה ושלישית, ולא יהיה פנאי לכתוב את הדברים ולשכפל אותם. אני מנסה להשיג עכשיו את כבוד השופט חיים כהן אם הוא נמצא בבנין, אבל גם אם לא נצליח להשיג אותו ברגע זה נראה לי שלא נוכל להתכנס שוב ביום ג' ולהכין אחר-כך את החוק לקריאה שניה ושלישית. לכן מצטרף להחליט עזד היום

עד כה עלתה המחשבה שיש לכלול את הפושג "סמכויות מיוחדות" בגוף הסעיף ולא להסתפק בכתיבתו בכותרת השוליים. שנית, הוזכר סעיף 70א' המדבר על סמכויות מיוחדות והסתייחס בעצם לאותו מקרה שהוזכר במליאת הכנסת.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לפחוק לחלוטין את סעיף 7. חוק הבחירות לכנסת מאפשר גמישות מסויימת לגבי סדרי הבחירות, על כל הכרוך בכך, ולשם כך הוא נולדן סמכויות מוגדרות

י.ה. קלינגהופר:

לוועדת הבחירות המרכזית. אם הכוונה לדחיית הבחירות, הרי קיים כבר סעיף 70א', בו כתוב בין השאר: "להבטיח קיום הבחירות באותו אזור קלפי", אותו ביטוי הכתוב גם בסעיף 7. סעיף 70א' הולם את הדוגמה שהביא חבר-הכנסת עופר בפליאת הכנסת ושחבר-הכנסת בן-פורת הזכיר אותה.

קיים גם סעיף 145(ג) לחוק הבחירות לכנסת, שהוא סעיף חשוב מאד ופשוט רצון והוא אומר: "בתקופה שבין 60 יום לפני יום הבחירות ועד יום הפרסום תוצאות הבחירות ברשויות רשאית הוועדה המרכזית ליתן הוראות-שעה בעניינים האמורים בסעיף קטן (א); הוראה שיושב ראש הוועדה קבע שהיא מוטה מהתקנות לפי סעיף קטן (א) לא תתקבל אלא אם ראתה הוועדה שנושבות השעה מצדיקות אותה הוראה;... כלומר, לגבי פטיה מהתקנות יש כבר הוראה, ופדובר ברוב רגיל ולא ברוב של שני שלישים. סעיף 7 בא כדי לתת יפוי כוח בלתי מוגבל לוועדת הבחירות המרכזית לקבוע חוק בחירות חדש-א' עד ת' ולא להתחשב כלל בחוק הבחירות הקיים. אני מדבר עכשיו על האפשרויות הטמונות בהוראה כזאת. בהסך סעיף 145(ג) כתוב: "הוראות לפי סעיף קטן זה יכולות להיות כלליות או לחול על אזורי בחירות או ועדות בחירות מסויימים; הן יפורסמו או יובאו לידיעת הנוגעים בהן כפי שהוועדה המרכזית תמצא לנכון; הן אינן טעונות פרסום ברשויות." כאן יש התחשבות יתרה בצרכי שעת-חירום. כלומר, אם חוק הבחירות קובע כבר איזה הסדר, הוועדה לא תוכל לשנותו, אך שתקנות היא יכולה לפסות והיא רשאית להשלים את חוק הבחירות אם אינו קובע הסדר לגבי מצב מסויים.

מה רוצים אנו היום ומה כוונת הסעיף שלפנינו? אם ננצל את המצב שנוצר אחרי מלחמת יום הכיפורים ונכלול סעיף כזה בספר החוקים, עלול הדבר להפוך אחר-כך לאיזו שיגרה לפני כל בחירות, גם בלי מלחמה. כלומר, לפני כל בחירות אפשר יהיה לקבל הוראת שעה ההופכת את ועדת הבחירות המרכזית לרשות מקומית ריבונית בתחום כל דיני הבחירות לכנסת. לי לא איכפת מיהם אבות ההצעה הזאת ואיני רואה את הפשטת הפיעתית כמחייבת אותי אם פדובר בדבר חסור כזה, ואגיד זאת גם מעל במת הכנסת.

גם בסעיף 95א' ניתנת פסקות בדבר סדרי הצבעה. עכשיו ניתן אותה פסקות גם בתוך הקו הירוק. אם כן, מה רוצים עוד פאתנו? חשבנו שרק הרשות המחוקקת, היא הכנסת, תוכל לשנות את חוק הבחירות, שהוא חוק נוקשה, ולשנות באי-סבאן בדלת האחורית ועוקפים את החוק. זה ניצול לרעה של המצב הנוכחי.

פ. בן-פורת: בינתלים זו רק הצעה והיא טרם נתקבלה.

י.ה. קלינגהופר: אני רק מקווה שצוד אוכל לשכנע את אלה הרוצים להפוך את ההצעה לחוק - לחזור בהם. הצעתי היא לפחוק את סעיף 7.

א. ידין: אינני חושב שהסעיף מוסיף כל כך הרבה שהוא ראוי לוויכוח כה חריף שבינו, אך גם אני נמנה עם אלה שאינם רואים את נחיצותו. אני מודה כי בשעה שהכנו נוסח זה לא ראיתי לנגד עיני את סעיף 145(ג) לחוק הבחירות לכנסת, החופף את ההוראה המוצעת ב-90%. ניסיתי לשחזר דוגמה שאולי אינה מכוסה על-ידי הפעמים הכלליים והריני מעלה אותה לפניכם לשיפוטכם: שלושה-ארבעה ימים או שבוע ימים לפני יום הבחירות נשרף צריף שהיה מיועד לשמש מקום קלפי. אינני יודע אם יש סעיף המאפשר לתלות שלט שהקלפי עבר למקום אחר. אולם אני שבור שגם דברים מסוג זה יכולים להסתדר בלעדי הסעיף המוצע, וכל עוד לא יתקבלו הנפקות נוספות לא אוכל לסעון שהסעיף אמנם נחוץ.

פ. נסים: טיוטת הצעת החוק כללה הוראות רבות שנועדו להתאים את עריכת הבחירות לזמן בו אנו נתונים. בדברי הקודמים הזכרתי דוגמה נוספת: איחוד ועדות קלפי לרשויות המקומיות ולכנסת. לגבי טיוטה זו היתה התייעצות בין-מפלגתית. לפי המקובל אצלנו יש שני דרגים של התייעצויות: התייעצות מצומצמת והתייעצות רחבה. לא השתתפתי בשלב הראשון, אך לגבי השלב השני רצוני לומר לכם שהבאנו טיוטה זו לדיון בוועדה בין-מפלגתית בה הופיע גם

מ. נסים:

פרופ' ידין. מספר חבלים שאלוואם הורהא בדבר טכניות מיוחדות אינה מוגזמת, ובעקבות זאת באה ההצעה לכלול גם את ההוראה של שני שלישים, כשביניהם יושב ראש הוועדה.

ברור כשמש שסעיף 145(ג) אינו נוגע לכאן, כי הוא מדבר על דברים שאין לגביהם הוראה בחוק. אולי אפשר לומר שהוא נוגע לחלק מהדברים האמורים כאן. אלה שנתנו ידם להצעה זו ודאי שלא התכוונו לחקיקת חוק בחירות חדש. הם אינם רוצים בכך וגם אין צורך בכך. סעיף 70א' עונה על בעיית קרית-שמונה, וכאשר דנו בענין זה לא היה ענין קרית-שמונה לפנינו. סעיף 145(ז) הלה לפנינו, ונאמר לנו על-ידי אדם חשוב כי אין הוא מכסה את כל האפשרויות, אלא דן רק במקרים ברורים מאד.

למה התכוונו האנשים שנתנו ידם להצעה זו, ואני מונה את עצמי ביניהם? בחוק הוראת שעה, בו קבענו שמועד הבחירות יהיה ה-31 בדצמבר, קבענו הוראה האומרת כי בכל מקום בו נקבע מועד רשמי ועדת הבחירות המרכזית להאריך אותו מועד בעשרה ימים, במקום בחמישה ימים כפי שהיה כתוב בחוק המקורי. ביקשנו לקבוע הארכה לעשרה ימים כדי שאפשר יהיה להביא בחשבון את נסיבות החירום. מי שיש בידו חוק הבחירות המודפס בטופס הלבן יכול לראות בעמוד האחרון את רשימת המועדים שהכין משרד הפנים. אזכיר לדוגמה הצבעות בכלי שיט. יכול להיות שיחולו מספר שינויים בהתפרשות כלי שיט בימי הבחירות. בגלל סיבות של שעת-חירום יכול להיות שאניה בה היו שני אנשים יהיו בה לפתע עשרים-ושמונה איש, ואז יהיה, כסובן, צורך לערוך שם בחירות. ייתכן שדוגמה זו אינה ריאלית.

מ. בן-פורת: סעיף 125א' מכסה ענין זה.

מ. נסים: לא, אין הוא מכסה ענין זה כי לגבי כלי שיט יש מועדים מוגדרים.

אביא דוגמה נוספת - אחת הבעיות המרכזיות כיום היא איש ועדות הקלפי. בפעם הקודמת ביקשנו הארכה מחמישה ימים לעשרה ימים, והכנסת אישרה שינוי זה. עד היום אין ערוכה שעשרה ימים אלה יספיקו. יש אנשים ששוחררו מהצבא וחזרו. יכול מישהו לומר שאפשר להעלים עין ובמקום ה-20 בדצמבר, למשל, יהיה המועד ה-22 בדצמבר, אבל יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית העמיד אותנו על כך שלא יסכים לזה. הרשימה ארוכה: פרסום רשימות מועמדים, פרסום מודעות על התקשרויות, יום ההצבעה בכלי שיט, פרסום הודעה על מקומות קלפי, ופרופ' ידין הביא כדוגמה מקרה בו מתעוררת השאלה אם אפשר להחליף מקום קלפי לאחר שהפרסום כבר נעשה.

מ. בן-פורת: פותר גם לתת לזה פרסום שבעה ימים לפני יום הבחירות.

מ. נסים: על כל הפנים בהסכימי לסעיף מעין זה כוונתי היתה להבטיח שעניינים שאינם בעלי משמעות עקרונית ראשונה במעלה ושהם מסוג הדוגמאות שהזכרתי זה עתה, תאיה לוועדת הבחירות המרכזית גמישות מסויימת לגביהם, ולמעשה מדובר בעיקר בעניינים בעלי אופי טכני, כדי שהדבר לא יצריך כינוש הכנסת וחקיקה בשלושה שלבים. לי ברור שזו היתה הכוונה. אולי בלשון משפטית אפשר לסייג את הדבר, אם כי זה לא קל. כיוון שהוזכר כאן פרופ' ידין אני רוצה לציין שאינו אחראי לנושא זה. הוא קיבל סעיף זה בטיוטה שהוכנה ונפטרה לו לשם עיבוד הנקודות שהוסכמו.

לכן עצתי כעת היא לא לעכב את הענין. אם יש פה קונצנזוס, נבטא קודם כל מב שהציע חבר-הכנסת ארידור: "קיום הבחירות במועדן", כי לא מלובה במספרות לדחות את מועד הבחירות, ואם מישהו הרהר בכך, אני אישית מתנגד לזה. אם כן, לדעתי, אין זה עומד על הפרק. אני מבין לפעמ רוחו של חבר-הכנסת קלינגהופר בגלל שניסוח זה מבטא, כביכול, עריכת חוק בחירות חדש על-ידי רשות שאינה הרשות המחוקקת, אבל גם אלה שהציעו נושא זה לא התכוונו לכך. אולי נמצא נושא שיבהיר במה מדובר ושיאמר כי אין הסעיף חל על דברים שחוק הבחירות מורה הוראות לגביהם.

א. אנקוריון: רבותי, נוצר כאן מצב גרוטסקי. נוכחים כאן אנשים החתומים על הצעת החוק, אבל עובדה היא שאינם בשוד הסעיף הזה וגם אינם מוכנים לקבל עליהם את האחריות לסעיף כפי שהוא מנוסח. מאידך, גיפא שמענו את דברי ההסבר של חבר-הכנסת עופר לסעיף זה, והוא אמר בפירוש שאינו פתיחם רק לענין זה, אלא מדובר באופן כללי. סחרתיים מוכרחים אנו לקבל את החוק. במצב שנוצר אני מציע פרוצדורה כזאת: יירשמו שתי גירסאות לסעיף זה. גירסה אחת תהיה סעיף 7 כפוע עכשו, וגירסה אחרת תהיה למחוק את סעיף 7, כפי שהציע חבר-הכנסת קלינגהופר. אם יהיה קונצנזוס בוועדה, נגיע לגירסה אחת, ואם לאו, יהיו שתי גירסאות.

ר. ארזי: אני מקבל את הפרוצדורה שהציע חבר-הכנסת אנקוריון.

י. ארידור: אינני בלהב כל כך מהפרוצדורה הזאת. צריך בכל אופן שבגירסה המחייבת את קיום הסעיף תיווסף המלה "במועדן" כפי שהצעת.

ק.מ. היו"ר ש. פרידמן: אני חושב שמוסכם להוסיף מלה זו.

א. ידין: אני חושב שבגירסה המחייבת את קיום הסעיף צריכה להינתן תשובה לחשש שהעלה חבר-הכנסת אנקוריון, שפא זה משפיע על סמכויות אחרות. במלים אחרות, אם יתקבל הסעיף, צריך להוסיף גם את המלה "במועדן" וגם ביטוי לכך שסעיף זה בא להוסיף על סמכויות לפי החוק העיקרי ולא לגרוע מהן.

א. אנקוריון: זה נכון.

מ. בן-פורת: אולי יש רוב בוועדה בעד ביטול הסעיף.

ק.מ. היו"ר ש. פרידמן: לא הייתי מציע להעמיד את הענין להצבעה לאחר שהוצעה הפרוצדורה של שתי גירסאות. אני רק רוצה לציין כי במקרה שתקבל ההצעה לבטל את הסעיף יפלו מסילא ההסתייגויות לסעיף זה; אולם אם תקבל ההצעה להשאיר את הסעיף, עם תוספת המלה "במועדן" וההוראה שהסעיף בא להוסיף ולא לגרוע, לא יהיו ההסתייגויות בטלות מאליהן, ולכן אני מבקש להזכיר שוב שיש הסתייגויות של חברי כנסת, והוועדה צריכה לקבוע עמדתה לגביהן.

מ. בן-פורת: אני מציע לאפשר לכולם להגיש את ההסתייגויות.

ק.מ. היו"ר ש. פרידמן: אנו צריכים להחליט גם לגבי סעיף 6.

ר. ארזי: אני מציע לאשר אותו.

א. ידין: אני מציע שסעיף 6 יבוא אחרי סעיף 7, כדי שגם מבחינת המיקום יהיה ברור שסעיף 7

כלול בזה.

י. ארידור: אני מציע להוסיף סעיף לפני סעיף 8, שיתקן את סעיף 129 לחוק-הבחירות, האומר: "משעה 7 בערב ביום שלפני יום הבחירות ובכל יום הבחירות לא תהיה תעמולת בחירות על-ידי אסיפות, תהלוכות, רמקולים או שידורים ברדיו". אני מציע לתקן סעיף זה לצורך בחירות אלה בלבד על-ידי החלפת השעה 7 בערב בשעה 10.00 בערב. בדרך-כלל מתקיימות הבחירות ביום ג', ובסקרים כאלה אפשר עדיין לנהל תעמולת בחירות ביום א' בערב, דהיינו אפשר עדיין לקיים תעמולת בחירות יום לפני יום הבחירות. הבחירות הנוכחיות יתקיימו ביום ג', ולפי החוק הקיים אי-אפשר יהיה לקיים אסיפות, תהלוכות וכו' ביום שבת, אי-אפשר לקיים במוצאי שבת, וכך חוזרים אנו ליום ה' שהוא ארבעה ימים לפני יום הבחירות. זו תוצאה שלא התכוונו לה כאשר קבענו את יום הבחירות ליום ב'. לכן אני מציע להוסיף בחוק זה: "לענין הבחירות האמורות בחוק זה השעה האמורה בסעיף 129 לחוק הבחירות לכנסת תהיה השעה 10 בערב ביום שלפני יום הבחירות".

מ. בן-פורת:

אני מתנגד להצעה זו. מסיבה פרגמטית שאנו מכירים אותה מימי הבחירות אנו יודעים שערב יום הבחירות נועד אצל כל המפלגות לקיום ישיבות עם הפעילים, לקביעת הסידורים של הפעילים לקראת יום הפחרת. הם עסוקים והמשטרה עסוקה בקביעת סדר לקראת יום הפחרת. אם חבר-הכנסת ארדוד רוצה שיקיימו אסיפות בחירות באותו לילה, זהו יושב את עבודת המשטרה ואת הסדר. לא מן ההכרח שתעמולה תיעשה על-ידי אסיפה. במוצאי-שבת בוודאי שאי-אפשר לנהל תעמולת בחירות. אני חושב שהסעיף המוצע על-ידי חבר-הכנסת ארדוד עלול לשבש סדרים. על כל פנים אני כשלעצמי לא הייתי דן בסעיף כזה בלי לשמוע מהמשטרה באיזו מידה זה יושב את הסדר.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

האם אפשר להתגבר על הנקודה שהעלה חבר-הכנסת ארדוד באמצעות הצעת חוק נפרדת?

י. ארדוד:

לא, כי זה דורש כינוס הכנסת בפעם נוספת, ולשם מה כל זה כשהכל מושכם וברור?

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

צריך להקל על משרד הפנים להכין את הדברים.

י. ארדוד:

משרד הפנים מכין ממילא את הדברים.

אם איננו יכולים להקדים את שעת קיום ישיבת הוועדה ביום ג', אפשר לדחות בשעה אחת, את ישיבת הכנסת-הבאה יידון חוק זה.

מ. ביבי:

אני מציע שנבנהג לפי סדרי העבודה הרגילים, בלי פריבילגיות.

מ. נסים:

בקשת דחיית הצבעה היא בהתאם לסדר הרגיל.

מ. ביבי:

הסדר הרגיל הוא, שכאשר מציעים הצעה שאינה כלולה בהצעת החוק מצביעים עליה. אולם אי-אפשר לעכב את סדר גבנות הוועדה בכלל זה שיש הצעה שאינה כלולה בהצעת החוק.

י. ארדוד:

לפיעה יש זכות לבקש דחיית הצבעה.

מ. ביבי:

אני מציע שנלך בדרך הרגילה פנהוגה לגבי הצעות חוק. כשמישהו מעלה הצעה נוספת שאינה כלולה בסעיפי החוק הנוהג הוא שמצביעים על ההצעה. חבר-הכנסת ארדוד מציע עכשיו הצעה שאינה כלולה בהצעת החוק, וייתכן שיהיה כאן רוב להצעה זו. למה לעכב את עבודת הוועדה בצלל הצעה שהועלתה לפנייה זה עתה?

י. ארדוד:

בשם הפיעה שלי אני מבקש לדחות את ההצבעה לישיבה הקרובה, וזה בהתאם לנוהל המקובל בכל ישיבות הוועדה לגבי כל פיעה.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

בכל אופן זו זכותו של חבר-הכנסת ארדוד לבקש התייעצות פיעתית, ועל כן איננו יכולים להצביע בענין זה.

הוחלט:

סעיף 6 יסומן כסעיף 7 וייווסף בסופו "לכנסת".

בסעיף 7, שיסומן כסעיף 6 יהיו שתי גירסאות. גירסה א': ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית רשאית, ברוב של שני שלישים מחברי, כשביניהם יושב-ראש הוועדה, לקבל את ההחלטות הדרושות ולנקוט בצעדים הדרושים, לפי שיקול דעתה, כדי להבטיח קיום הבחירות לכנסת השמינית במועדן ולמנוע תקלות בקיומן. סעיף זה בא להוסיף על סמכויות לפי חוק הבחירות לכנסת ולא לגרוע מהן. גירסה ב': לבטל את סעיף 7.

סעיף 8

י.ה. קלינגהופר:

זו חזרה על סעיף בו מסתיים גם החוק בדבר הארכת כהונתה של הכנסת השביעית, ואני מבקש להבהיר לי מה זכות הקיום של סעיף זה. אני מבין שחוק מאוחר דוחה חוק מוקדם. אלה דברים טובים מאליהם. הענין היחיד שצריך להעסיק אותנו הוא שינוי או פטיה סעיף 4 לחוק יסודי: הכנסת או ביטולו. אם דוברים לשנות את סעיף 4 דרוש רוב של חברי הכנסת, אולם גם לענין זה איני זקוק להוראה המוצעת. אם כן, שאלתי היא מה זכות קיומה של הוראה זו. מי שחשב כי יש מקום לכלול סעיף בחוק ידע ודאי גם מדוע, ואם הדבר אפשרי על אף הזמן הדחוק, אני מבקש הבהרה בנדון.

א. אצקוריון:

אני חושב שאנו חייבים לכתוב: "על אף האמור בחוק הבחירות לכנסת", כי חוק זה עבר פרוצדורה שלימה של עררים, ערעורים והצגה.

י.ה. קלינגהופר:

אבל זה חוק מאוחר, ויש כלל גדול שחקיקה מאוחרת עלתה קודמת, ואין צורך לקבוע את הביטול כמפורש.

א. ידין:

אינני רוצה לטעון שזה אחד הפעיפים הנחוצים ביותר בחקיקה שלנו, אבל זה סעיף שאנו קובעים אותו בחוקים רבים מאד לפרות שהדברים משתפטים גם ללאו הכי. בסעיף כזה הכוונה להדגיש את הדברים כדי שהקורא יקרא אותם באופן מפורש ולא יבין אותם רק מתוך חזרה לעקרונות הבסיסיים.

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

לסעיף זה יש הסתייגות של חבר-הכנסת אבנרי המציע שבסיפה של סעיף 8 יבוא: "אך החלטה או צעד לפי סעיף 7 לא יהיה בלתי חוק יסודי: הכנסת או חוק הבחירות לכנסת". אם תקבל הגירסה המציעה לבטל את סעיף 7, לאותהילה משמעות להסתייגות זו, אך למקרה שתקבל הגרסה המציעה להשאיר את סעיף 7 בעינו אנו צריכים להתייחס להצעת חבר-הכנסת אבנרי.

י.ה. קלינגהופר:

קיים סעיף 145(ג).

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

אם כן, אנו דוחים הסתייגות זו.

הוחלט:

לאשר את סעיף 8.

סעיף 9

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

בסעיף זה יש הסתייגות של חבר-הכנסת טובי המציע שבמקום סעיף 9 יבוא הסעיף הבא: "אף-על-פי האמור בסעיף 2(ג) של חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), תשכ"ט-1969 תקים ועדת הבחירות המרכזית, לצורך ספירת קולות החיילים בבחירות לכנסת השמינית בלבד, חוליות ספירה מנציגי כל הרשימות המשתתפים בבחירות לכנסת השמינית". אנו דוחים הסתייגות זו כי הדבר אינו ניתן לביצוע.

אינני יכול לברך על המוגבר. אנו נתכנס

איפוא לישיבה ביום ג' בשעה 10.30.

י. ארידור: אולי בשעה 10.00?

מ.מ. היו"ר ש. פרידמן:

אינני יכול להבטיח שאהיה כאן בשעה 10.00.

הישיבה ננעלה בשעה 13.40.